Dört öküz / erteki

Category: Ertekiler,Kitapcy
написано kitapcy | 22 января, 2025
Dört öküz / erteki

DÖRT ÖKÜZ

Bir bar eken, bir ýok eken, gadym zamanlarda dört öküz bar eken. Olar bir özleri bolup gök otlukly meýdanda semräp, mes bolup ýörer ekenler. Hemişe ysyrganşyp ýören açgöz ýyrtyjylar hem olaryň yzyndan aýrylmaz ekeni. Günleriň birinde öküzler özara maslahata ýygnanypdyrlar:
□ Dostlar, maňa gulak asyň – diýip, hemmeden garry öküz söze başlapdyr.
□ Goňşy obada bir daýhanyň üç sany öküzi bar. Daýhan olary ter ýorunjadyr arpa bugdaý bilen bakýar. Onsoň öküzler bolsa onuň gije gündüz hyzmatyny edýärler. Göwnüme bolmasa, eldekileşdirilen öküzleriň durmuşy biziňkiden müň paý gowy ýaly. Biziňem daýhanyň hyzmatynda bolmagymyz gerek.
□ Ýok dost, sen ýalňyşýaň – diýip, ikinji öküz onuň pikirine garşy çykypdyr.
□ Daýhan öküzleriň boýnuna tanap salyp, olar bilen uzakly ýyl ýer sürýärler, meniň-ä bir gysym ýorunja üçin agyr işiň astynda maýrylasym gelenok.
Ol gaty bir beýle-de däl. Daýhan hemme wagt ýerini sürüp ýörenok, diňe güýzde sürýär. Ýylyb başga mahalynda bolsa öküzleriň edýän işleri ýok. Sowuk düşdügem daýhan öküzlerini ýyly jaýda saklaýar. Olary ýorunja bedesi bilen bakýar. Biz bolsak bu ýerde gyşyna iýmit gözläp heläk bolýarys. Meňki bir maslahat bermek, galanynam özüňiz görüň!
Ýerinden laňňa galan üçünji öküz:
□ Dostlar, maňa-ha şu erkana, hezil, eşretli durmuşy taşlap, işlemäge git diýmäň! – diýip, olara çürt kesik jogap beripdir.
Şonda gartaşan öküz:
□ Ýeri, körpe dost: ''Akyl ýaşda bolmaz, başda bolar'' diýipdirler. Senem bu barada öz pikiriňi aýt – diýip, kiçi

öküze sala salypdyr.
Kiçi öküz ýerinden turupdyr-da:
 Dostlar, biziň hemmämiziň ula gulak asmagymyz gerek. Ulular ýalňyşmaýarlar. Olar bir iş etjek bolanlarynda ýedi ölçäp, bir kesýärler. Meniň özüm-ä şu ýyrtyjy, açgöz gaplaň-ýolbarslardan ýaňa gaçyp goranyp, halys ýadadym. Şolardan uzagrakda bolsak kem bolmajak ýaly. Men olardan öler ýaly gorkýaryn diýipdir.
 Sen olardan birjigem gorkmadiýip, oňa üçünji öküz garşy çykypdyr.
 Biz dört ahyry, dört bolsaň, seniň garşyňa çykjak güýç bolmaz. Ýadyňdamy arada garry ýolbarsy edäýşimizi, ol biziň şahalarymyzyň salan ýaralaryndan ýaňa heniz-henizler aýňalmaýan bolsa gerek. Şonuň üçinem geliň, öňkümiz ýaly agzybirje bolup ýaşabereliň.
Sen ýalňyşýaň dostdiýip, gartaşan öküz onuň bada-bat jogabyny beripdir.
Ýolbarslar köplük, mydama-da bizi garawullap ýörler, olar biri-birimizden sähel arany açdygymyz güpbasdy etjekler. Özlerem soňky wagtlar bulara degýän awçy beýlekilerem ýok, şonuň üçinem olar süri-süri bolup gezýärler. Ine men şolardan howatyrlanýaryn.
Soňra ol bu meseläni gola goýupdyr. Şonda ol diňe kiçi öküziň öz tarapyndadygyna göz ýetiripdir.
Ine şol günüň ertesem öküzler ikä bölünipdirler. Garry öküz bilen kiçi öküz daýhanyňka baryp, onuň hyzmatynda ýören köne dostlaryny hem uzagyrakdan synlap, olaryň bolşuna ýürekleri awap gaýdar ekenler.
Aradan aý-aýlanyp, ýyl geçipdir. Günleriň birinde-de olaryň üstüne duýdansyzlykda, ýolbars sürüsi çozupdyr. Birbada-ha iki öküz olar bilen söweşe-de girjek bolupdyr. Emma ýolbarslar olary sypdyrarly däl eken. Öküzler alaçsyz gaçmaga başlapdyrlar. Ýolbarslar yzlaryndan kowupdyrlar. Özleriniň aman sypmajagyna gözleri ýeten öküzler, zeleliň ýaryndan gaýtmakda bir peýda diýäge-de, ýüzlerini köne dostlaryna bakan öwrüpdirler. Özlerem aýylganç molap ses edipdirler. Ýetdim-ýetdim, öldüm-öldüm diýlende, olar özlerini zordan oba atypdyrlar. Nämäniň-nämedigine göz ýetiren daýhan bolsa

öýünden tüpeñini alyp çykypdyr, birki gaýta asmana ok atypdyr. Tüpeñ sesini eşiden ýyrtyjylar bolsa yzlaryna bakan ýelk ýasapdyrlar.

Gorkularyndan ýaña aýaklarynyñ üstünde zordan titreşip duran bu iki öküz janawerler-ä ýerlerinden hem butnamandyrlar, olar öz eden işlerine puşman edipdirler. Daýhan olaryñ ikisini hem getirip, agyldaky öküzleriñ arasyna goşupdyr, öñlerine-de terje ýorunja döküpdir. Kyn günlerinde özlerine hossar tapynan bu iki ýabany öküz hem mundan beýläk daýhanyñ hyzmatynda galmaklygy makul bilipdirler.

Goçy Annasähedow.

Ertekiler